

دبیر محترم شورای نگهبان

مقدمتاً یادآوری این نکته را لازم می دانم که تا قبل از نظریه شماره ۶۱۸۶/ت
 ۲۱ - ۷۸ - ۱۳۷۸/۱۱/۲۵ آن شورای محترم اولاً " مصوبات ناظر به تعیین نماینده
 یا نمایندگان ویژه و به تبع آن ، تصمیمات نماینده یا نمایندگان مزبور ،
 حاوی امورات اجرائی و شیرآن می بود ثانیاً " این مصوبات و تصمیمات حاوی امور
 اجرائی و غیر آن ، کلاً " برای رئیس مجلس شورای اسلامی ارسال می شد و ثالثاً "
 کلیه مصوبات و تصمیمات مزبور از طرف رئیس مجلس شورای اسلامی
 مورد بررسی و اعلام نظرنهایی قرار می گرفت و اساساً در دفاع حقوقی
 و قانونی از شیوه ، فوق الذکر که پس از بازنگری قانون اساسی قریب به یازده سال
 ، مستمراً ، مورد استفاده مراجع قانونی ذیربط قرار گرفته است ، نظر آن
 شورای محترم را به استدلالات ذیل که با استفاده از الفاظ و عبارات اصل
 ۱۲۷ قانون اساسی و صورت مشروح مذاکرات شورای محترم بازنگری قانون
 اساسی در خصوص اصل مزبور ، بعمل آمده و کلاً " مبین شمول این اصل به
 امورات اجرائی و غیر آن بنظر می رسد جلب می نماید

- ۱ - در مجموع الفاظ و عبارات مذکور در اصل ۱۲۷ به فقط هیچ لفظ و عبارتی
 مشاهده نمی شود که صریحاً " مبین حصر این اصل به امورات اجرائی باشد بلکه هیچ
 لفظ و عبارتی وجود ندارد که تلویحاً " نیز مفید حصر مزبور باشد .
- ۲ - هیچیک از دو عبارت " موارد خاص " و " اختیارات منحص " مذکور
 در اصل ۱۲۷ که عمده ترین نقش را در تشخیص دامنه ، شمول اصل مزبور به
 امور اجرائی یا غیر آن ایفاء می کنند منقید به امورات اجرائی نبوده

همچنانکه اطلاق دو عبارت دیگر مذکور در این اصل یعنی عبارت "تصمیمات نماینده یا نمایندگان ویژه" و عبارت "در حکم تصمیمات رئیس جمهور و هیات وزیران" نه فقط شامل امورات اجرائی و غیر آن می‌شوند بلکه ذکر کلمه "تصمیمات" در هر دو عبارت، پیش و بیش از آنکه به امورات اجرائی دلالت کند به غیر این امور دلالت دارد.

۲- صورت مذاکرات شورای بازنگاری قانون اساسی نیز ضمن آنکه سبب اهمیت فوق العاده انتخاب نماینده یا نمایندگان ویژه و وسعت دائره اختیار فراوان آنان در رفع مشکلات و معضلات پیچیده و سطوح بالای مملکتی است نه فقط به هیچ وجه محدود و محصور با امورات اجرائی نیست که نوعاً مستلزم ایفاء نقش نمایندگی در رهگذر صدور دستورالعملها، بخشنامهها، تصمیمنامهها و از این قبیل است که اغلب به بیش از امورات اجرائی تری دارد اینک برای ذکر نمونه بعضی از مذاکرات مزبور را ذیلاً به آگاهی می‌رساند.

الف: "ما فکر می‌کنیم دولت این اختیار را داشته باشد که گاهی در حدود اختیارات خودش نه فراتر از آن به بخشی از اختیارات خودش که مشخص می‌شود، تعیین می‌شود، حدودش در دولت تصویب می‌شود، به افرادی یا فردی یک اختیاراتی بدهد که اینها بروند کار بکنند و مسائل را حل کنند" (دو سطر آخر صفحه ۱۱۲۲ و سطر اول صفحه ۱۱۲۳ مجلد دوم صورت مشروح مذاکرات شورای بازنگاری قانون اساسی)

ب. بطوریکه ملاحظه می‌شود اولاً "واگذاری بخشی از اختیارات دولت بطور مطلق، مطرح است و نه مقید ثانیاً" حدود اختیارات اعطائی بازم بطور مطلق از طرف دولت تعیین می‌شود و ثالثاً "مسائلی که نوعاً" ناظر به

مقتضای

اختیارات هیات دولت است حداقل اغلب مستلزم وضع مقررات
و ضوابطی پیش از محدودده امور اجرائی است.

ب : " ... حداقل در ذهن من اینست که وزیر را که شما تعیین فرمودید
در قانون اساسی که وزیر مسئول وظایف خاص خویش است بر اساس همان اصل
اگر رئیس جمهور و هیات وزیران آمدند برای یک منطقه ای مثل کردستان
گفتند ما یک نفر را می خواهیم بفرستیم تمام الاختیار که مسائل
سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و امنیتی آنجا را همه تحت نظرش باشند،
نمی تواند این کار را بکند برای اینکه وزیر کشور میگوید من مسائل امنیتی را
نمیخواهم واگذار کنم. قانون اساسی شما محدودش کرده است بنابراین
همین جابجایی بینی کنید یعنی در خود قانون اساسی باید راه حل بدهید که
اگر فردا شورای آمد تصمیمی گرفت وزیر را نباید بگوید خیر، وظایف خاص من
مربوط به خودم هست نمیخواهم وظایفم را واگذار به شخصی دیگر بکنم ..."
(پاراگراف دوم صفحه ۱۱۲۶ مجلد دوم صورت مشروح مذاکرات شورای
بازنگری قانون اساسی) .

بطوریکه ملاحظه می شود استنباط شورای محترم بازنگری از اصل ۱۲۷ قانون
اساسی اولاً " شامل اختیارات تام ثانیاً " شامل مسائل سیاسی، اقتصادی،
اجتماعی و امنیتی و ثالثاً " مقتضی واگذاری مطلق بعضی از وظایف خاص یک
یا چند وزیر بوده است بنابراین ایفا مسئولیتی اینچنین مهم که نوعاً " بدون
وضع ضوابط و مقررات لازم الاتباع امکان پذیر نیست شمول مذلول اصل ۱۲۷
قانون اساسی به امور اجرائی و غیر آنرا اجتناب ناپذیر می سازد.

ج : ... یکی از اختیاراتی که او می تواند داشته باشد اختیار هم آهنگی است و خوب
مادر دستگاههای مختلف فرض بکنیم در یک موردی که مسائل امنیتی خوب

اوایل انقلاب بود در بعضی استانها دیدیم که خوب وزارت آموزش و پرورش یک نوعی می‌رود یعنی برخوردش با معلمان را "استاندار که مسئول امنیت آن مناطق بود می‌گفت گداین تصفیه باید انجام صورت بگیرد برخوردها باشد انقلاب باید صورت بگیرد. خوب یک مشکلی در این رابطه داشتیم قسمت اقتصادی به یک نوعی، قسمت های انتظامی به نوعی دیگر هماهنگ کردن تمام این دستگاهها کار مشکلی در آنجا بود ..."

(اواخر صفحه ۱۱۴۲ مجلد سوم صورت مشروح مذاکرات شورای بازنگری قانون اساسی و نیمه اول سطر اول صفحه ۱۱۴۲ همین مجلد).

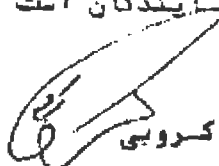
بطوریکه ملاحظه می‌شود اولاً "موضوع نمایندگی‌نوعا" رفع مشکلات و معضلات پیچیده مملکتی است ثانياً "رفع مشکلات و معضلات مزبور، نوعاً" مستلزم ایجاد هم‌آهنگی بین تعدادی از مقامات مسئول محلی است و ثالثاً "رفع این قبیل مشکلات و معضلات و یا ایجاد اینگونه هم‌آهنگی‌ها مقتضی برخی امور اجرائی و وضع پارهای ضوابط و مقررات بصورت دستورالعمل، بخشنامه، تصمیم نامه و از این قبیل است،

بنا بمراتب مذکور، بنظر می‌رسد شیوه "قبلی هیات وزیران، نماینده یا نمایندگان ویژه و رئیس مجلس شورای اسلامی که سه تبع استدلال فوق الذکور صورت مشروح مذاکرات شورای بازنگری قانون اساسی اتخاذ شده بود حداقل فاقد قوت استدلال نبوده و از وجاهت حقوقی و قانونی بی بهره نباشد. و اما اینک که شورای محترم نگهبان بموجب نظریه "اخیر خود تبصره ۳ طرح الحاق پنج تبصره به قانون نحوه اجرای اصل ۸۵ و ۱۳۸ قانون اساسی را از جهت الزام به ارسال تصمیمات مذکور در اصل (۱۲۲) برای رئیس مجلس شورای اسلامی خلاف قانون اساسی می‌داند این اشکال پدید آمده است که

مجلس شورای اسلامی

سوی شورای محترم نگهبان به اجرائی بودن موارد و اختیارات موضوع اصل یکصد و بیست و هفتم قانون اساسی دلالت دارد لکن با التفات به اینکه قبل از تفسیر اصل مزبور و روشن شدن این نکته که شورای محترم نگهبان بلحاظ تفسیری نیز عقیده بر محدود و محصور بودن اصل یکصد و بیست و هفتم قانون اساسی به امور اجرائی دارد یا نه خواهند نمود است برای روشن شدن تکلیف قانونی مراجع ذیربط مقرر فرمائید با عنایت به اصل نود و هشتم قانون اساسی نسبت به تفسیر اصل مورد نظر اقدام و از نتیجه اینجانب و سایر مراجع ذیربط مزبور، را آگاه فرمایند.

ضمناً برای استحضار بیشتر از نحوه استنباط و عمل هیات وزیران و نماینده یا نمایندگان ویژه، فهرست برخی از تصویبنامه‌های ناظر به تعیین نماینده یا نمایندگان ویژه به انضمام تصویبنامه‌های مزبور و نیز فهرست برخی از تصمیم نامه‌های این نماینده یا نمایندگان به انضمام تصمیم نامه‌های مزبور را که فهرست نخست مبین اعطای اختیاری بیش از موارد اجرائی به نماینده یا نمایندگان ویژه و فهرست اخیر نیز مبین اتخاذ تصمیماتی زائد بر امور اجرائی از سوی این نماینده یا نمایندگان است به پیوست ارسال می‌دارد. م

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

۲۴۱۴

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی
تاریخ: ۵۳ شهریور
شماره: ۵۳